

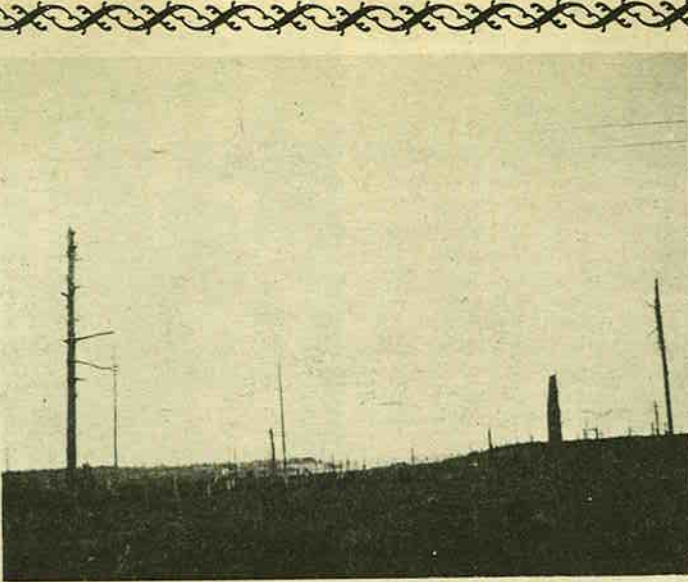
Heikkosen auto 5-hengen autolla 1924. Tämä liikennöitsijä lisäsi vähitellen autoja ja perusti Kannaksen matka-auto osakeyhtiön, jolloin yhteydet huomattavasti paraniivat. Liikenteen harjoittajaksi tuli pian tämän jälkeen myöskin valtion auto, joka harjoitti henkilö- sekä tavarakuljetusta Viipurin. Kolmantena yrittäjänä tuli mukaan Ruponen, joka kuljetti matkustajia Käkisalmeen ja edelleen.

Eräänä uuden ajan tuojana koettiin tapahtuna, kun sähkö tuli kylään. Tässä sähköhankkeessa oli yhtenä muiden kyläläisten kanssa tarmokkaana vetäjänä Terenttilän kouluun tullut uusi opettajamme Leo Parjola. Sähköä hieroi ja jakoi Josi Myöhäsen omistama Kosken myllyn voimalaitos Metsäpirtin kirkonkylässä. Tämä sähkön tulo tapahtui 1928. Alkuvaiheessa moni talo tyytyi ottamaan sähkön vain yhteen tai kahteen huoneeseen, mutta lisäsivät myöhemmin valopisteitä, raha kun oli siihen aikaan tiukalla ja pulakausi lähestyi. Tästä kuitenkin selvitettiin ja 30-luvulla eli Karjalan kannas voimakasta nousukautta kaikilla aloilla.

Henkilöhahmoja

Taipaleen kyläkuvaan kuuluivat hienot hiekkarannat, jotka nykyisen mittapuun ja arvonnousun mukaan laskien olisivat kullan arvoisia. Toinen näistä oli joen suulla pohjoisrannalla Linnamäen jyrkä hiekkapenger ja toinen Heikkosen ranta, jatkuen Ikkolan niemelle asti. Juuri siinä Heikkosen rannassa oli erityisen hieno ja pitkälle Laatokan ulapalle jatkuva matalavetinen ja lämmin sekä kivetön uimaranta. Muistojen lokeroista palautuikin mieleen tapaus tästä uimarannasta ja siihen liittyy mukaan myöskin kylän henkilöhahmo, Ukkosen Manu. Manu oli rikas liiemies, jolla ei ollut huolta huumisesta eikä toimeentulosta, kun oli vielä vanha poika. Oli vuosi 1939, keskikesän kaunis ja lämmin sunnuntaiamu. Meillä nuorilla kylän pojilla oli tapana käydä muuttaman kerran kesässä Heikkosen rannassa uimassa ja ottamassa aurinkoa. Olimme juuri tien toiselta puolelta Tuokon limonaaditehtaalta ostaneet pullon mieheen porttaria ja kävelimme lautalle päin. Manu oli aija piäl rätsällä ja kysy, jot "mihi työ pojat uotta mäs." Myö vastattii, jot myö mäs. "Ja mehet kestivät, se joihin luotti, mut kevät tullessaan vain tuskaa tuotti: vain rannat raikatut ja oudot sille avartuneiks se näki ympärille, niin toisin kaikki, kun se toivoi, tahtoi: vihollisvinaat Laatokkaan se pyyhki ja poikiaan kun löysi, pitkään nyyhki hivelen heidän hiusiansa hiljaa, laasta tuudittain kuin vesililjaa."

Oli kylässä muitakin henkilöhahmoja ja samalla armoitettuja juttukertojia ja keskustelukumppaneita. Kauralan Alekka oli myös omaperäinen henkilö, samoin Mosse, oikealta nimeltään Salomon Laulajainen. Heistä kummastakin sai aina piristävän keskustelutoverin. Erikoisin lienee ollut kuitenkin aikaisemmilla ajoilla Rännäliksi mainittu mies. Kun Rännäli tuli kylään, alkoi tarina luistaa. Rännäli oli joutunut myöskin Turkin sotaan ja sieltä oli paljon kerrottavaa, mikä niistä lie totta mikä satua. Mies kertoi, että kun häntä vietin rintamalle, ni vastaa tuluoiti ko tuohkerrää. "mut mievua kyyristelin katajapehotakan." Rännäli oli myös innokas metsämies ja kertoi, että kun hän oli kerran metsästävässä, niin oli yhdellä kivellä sata jänistä. Kun ku-

Sotakentän runoilijat Taipaleenjoen kahden puolen

Taipaleenjoella oli aseissa myös kaksi runoilijaa, toinen toisella ja toinen toisella puolella jokea, toinen idästä ja toinen lännestä. Kumpikaan ei tiennyt toisestaan mitään, mutta kumpikin näki Taipaleenjoella sodan hirvittävyuden ja jokiuoman, joka erotti idän ja lännen toisistaan. Jälkeenpäin on selvinnyt, että molemmat runoilijat ovat samoihin aikoihin sepittäneet sotarunonsa Taipaleesta. Tämän erikoislaatuisen asetelman henkilöt olivat Yrjö Jylhä ja Jevgenij Dolmadovskij.

Laulu joesta

Taipaleenjoki, Tuonelanjoki —
se kesti kanssamme, monet vaiheemme koki,
niin tyynnä vyöryi, mut kihti, kiehui,
kun viha rannoilla riehu.

Ja miehet kestivät, se joihin luotti,
mut kevät tullessaan vain tuskaa tuotti:
vain rannat raikatut ja oudot sille
avartuneiks se näki ympärille,
niin toisin kaikki, kun se toivoi, tahtoi:
vihollisvinaat Laatokkaan se pyyhki
ja poikiaan kun löysi, pitkään nyyhki
hivelen heidän hiusiansa hiljaa,
laasta tuudittain kuin vesililjaa.

Yrjö Jylhä

Taipaleenjoki

Olen nähnyt mä jokia paljon ja kaikkia muista ma en.
Mutta yksi on — Taipaleenjoki, vain purosien levyinen.
Oli vaikeamp' yli sen mennä, kuin ylittää elämä.
Kun ponttoonit vietin sinne, alkoi ammunta hirtä.
Mutta miehet verkallensa yhä eteenpäin vaeltaa,
elivät muista he Volgaansa, enkä minä muista nyt Moskovaa:
yksi al' a ajatus meitä — Elän vielä — kannustaa.
On l' usä jokia paljon, mutta raskaimmin aaltoaa
vuo kulsen Taipaleenjoen, joka purosta muistuttaa.

J. Dolmadovskij

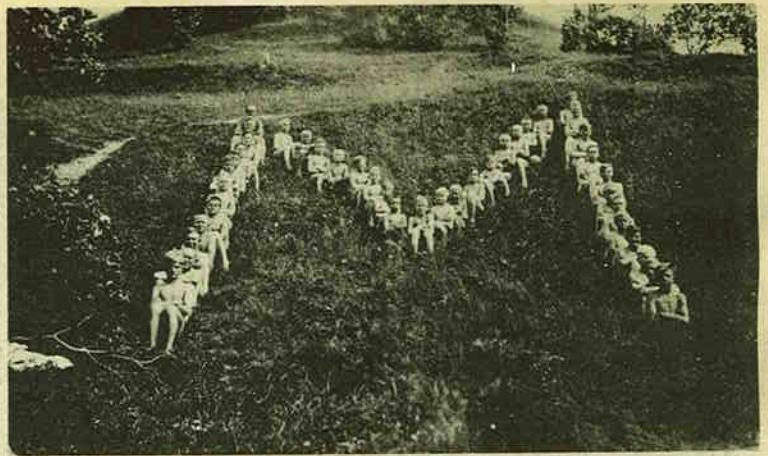
lijat tätä epäilivät, tokaisi Rännäli, että "jälkiol ainaki ko virsukirjua". Kerran hävisi Rännäli musta ruuna. Ja näin kertoi Rännäli: "Mie etsin aamuhämärissä hevostain metsästä ja huomasin, jot sielä se on ja kaivua muurahaispeissä. Mie panin suitset piähä ja talutin kottii sekä pistin atracee ja käin kyntämää, mut annaha olla, piästii par metrii, ni se nouski kahel jalal, räppäis käsijä yhtee, hyppäs metsiä ja sillo mie vast älysin, jot se olki karhu ja sit mie uattelin, jot mite miu musta ruunai ois olt muurahaispeissä."

Kylä kasvoi ja kehittyi

Näin siis Taipaleen kylän elämä koostui monista toiminnoista ja tapahtumista, joita tässä olen vähäiseltä osalta esille tuonut. Ihmiset olivat yritteliäitä, iloisia ja ystävällisiä sekä valmiita auttamaan naapuria ja avun tarpeessa olevaa. Kylä kasvoi ja kehittyi ja uskoa oli tulevaisuuteen. Tämän us-

kon ja luottamuksen avulla Suuren rempan voimaan on tähän asti selvitetty uusilla asuinpaikoilla. Nytkin tätä elon muistojen helminauhaa sormeillessa tulee muistosta esiin Taipaleenkylän sekä monia muita Metsäpirtin pitäjän asukkaita, jotka ovat antaneet kallemman uhrin tämän vapaan maan puolesta ja joille on syytä tehdä kunniaa, samoin kuin niille pitäjän asukkaille, jotka ovat siirtyneet sen rajan yli, josta ei paluuta ole. Muistoissa voimme elää tapahtumat uudelleen ja viivähtää pienen hetken rakkailla tanhuilla. Näitä muistoja meidän on syytä vaalia, sillä on sanottu, että kansakunta, joka unohtaa menneisyytensä, sillä ei ole oikeutta elää.

Tämän kirjoituksen välityksellä minulla on mahdollisuus tervehtiä teitä kaikkia entisen kotikyläni Taipaleen sekä syntymäpitäjäni Metsäpirtin pitäjän asukkaita. Suokoon Luoja armon aurinkonsa paistaa tämän maan ja kansan ylle ja antakoon Teille jokaiselle onnen ja menestyksen päiviä.

Metsäpirtin sk:n poika-osasto kesäleirillä Viisjoen maastossa v. 1939.

Haapsaare Nuutila-aholt

Siint o kulunt jo paljo aikaa, ko poikasen kuljin kujasii pitki Haapsaare kylämaaisemis. Siie aikaa ei olt autoloi, muutama polkupyörä ja nekkii harvinaisii. Meil pojavaikareil olliit jalat ja kyl myö niitä käytettiinki. Välist painettii pitki Tuusnaoja rantoi, toisinaa Porovitsa hiekkapolkuii ikkiä ko villi peuralauma. Usjemmi olliit Viisjuoje rantatöyräät leikkipaikoi. Utii, oltii onkimas tai ravu-pyyntis, ja aika kulu, voi männ vuorokauskii sama murkina varas. Suolaheinät ja marjat sai tyvvyttää vatsan suurimmat murinat.

Nyt elämä myötävirtaa jo kauaks matkannien koen tuon lapsuuvvemaaiseman ja ihmist voimakkuu alkuvoiman. Ko nyt muistoissain tavoitan sen kyläkunna asukkaita, ni tulluo eläväst mielehein Toivo. Hiä taituaki olla tulos Paukumiäje puojist. Pyöräl polkuo ko parempkii porho. Se poikalauma, mikä siin aholaijas pittiä siestua, älyviä tulijaa ja sakist kuuluuki, jot Toivo tuleha tän.

Poikii kans päätetiä, et ostetua Toivolt tupakkua. Saahaa markka kokkoo ja kohtsillie savu pöllyviäki poikasakist. Ko Toivoki o suant kessusatkans valmiiks, aletuankii houkuttella, jot näytähä sie Toivo, ko veit se härä sin Rautuu. Ensittäi Toivo vähä niinko este-lyö:

-Ehä mie nyt kerkii. Äit jo varoitti puojil lähtiis, jot alähä jä sin lovajammua. Nyt ko on näi komija päivä, nii hajoitettua ne paltie heinäsuatot kuivumua.

-A mie ko mäsnessäin pistäin tuon Muon-setäl ja hyö olliit justii murkinla, nii Aukke käsk miutkii sakkii. Olkii nii hyvää potatlohkua ja jamakkua, jot söinkii vatsain täytie. Sit ko hyö käivät ruokalevo pittuo - kuka mihinkii - nii miekii heittäin loikomua siie kartanol, tällie vatsallein. Siie mie sit nukahinkii. Kukkua ei olt ajant minnuu yllä lähtiissiä ja mie makasi syväs unes yl puole päivä.

-Kiireesthä mie sit lähi, mut ko tuo Myöhäse Jussi tuos Sotkojal olt vettä ottamas ja sano, jot uotaha sie Toivo, männii yhes, nii mie jäin häntä uottelemmua. Jussi ko viel sano, jot keitetiä sajut - ja minnuukii jo vähä janotti - ni lähi häne kerallua Myöhäsel. Kylhä

minnuu jo sillo hirvitti, et mitähä se äit sannuo, mut ehä mie malttant männä ohitse.

-Siin ko se sajuves mukavast poris liita piäl, nii Jussi muist, jot soker ol piästii loppumua. Hiä sano, et miähä sie Toivo nuoremuuttais puojil. Sukkeluaha sie siel käyt - siulha o tuo pyöräki. Lähihä mie. Nii kovast polin, jot meinasin läkähtyy enneku olin takasii Myöhäses. Käyttii Jussi kansajul. Siin juuvvessain miul juolahtkii mielee, jot oisiha mie voint ostua ne omat tupakatki sama kertua. Mut eihä se enniä auttant, vua niilt sijoltua miu ol lähettävä uuvvestua puojil. No nyt mie sit tulinkii takasii Hatakamäje kautta, ko aattelin, jot ei niitä heinäsuatoloi voi enniä yöks hajoittua.

Myö pojavinttiöt aletii siin uuvvestua maanitella, et Toivo näytähä nyt, mite siul käi, ko veit sitä härkiä sil parisniekal. Huas-toha se Toivo.

-Se ol sen Kukka-lehmän vasikka. Härkähä se ol jo syntyissiä. Sitä myö äiti kans yhes syöteltii jo toista vuotta. Mut sit yhten päin tul parisniekka ja maanittel myymiä härä. Ja äiti möi. Hyö soppiit sil viisii, jot mie vien sen Rauvu asemal, ko tän Metsäpirtti ei juna kule. Äiti patistel, jot käyhä sie Toivo nyt aikasii iltasel nukkumua, huomen siun pittiä männä viemiä se härkä Rautuu. Aamul hiä puisteltii miut varrai ylös - ol tuont häränkii liäväst kartanol kytkyvie aija tolppua. Miekosain syötty, nii läksinkii taluttammua sitä härkiä. Hyvästhä se alkumatz mänkii, mieko olin sil ain huastelt ja vient heinii mäsnessäin - tunsha se miut.

-Myöko mäntii yhes maantie ylitse siin Pitkämiäje kohal ja lähetti sin Porovitsoi kankual päi, nii siin vähä lammiloi täl puolel miul tul sellane olo, jot nyt pitäis piässä vähä katajapeho tuaks. Siin olkii iha ko tillauksest tuuhija pehko ja vieres silijärunkone petäjä, mihi sain panna kytkyvie sen härän. Solmisin sen kyl hyväst tällie näi vetosolmuu ja sit olkii jo kovakii re peho tuaks. Palttoin panin peho piäl näi hyväst lautteillua, ettei ois likahunt tai tartunt katajahelpeitä, ko olin kerra Rautuu mäsnessäin. Henkselit avasin etupuoelt auk, jot sain ne haaroi välist vettiä ylös, täl viisii. Sit mie kykin, justii näi, ja kurkisti sitä härkiä. Se ko riuhto nuorajua, ni miul tul häntä, jota koha ei vua solmut aukijais. Häjissäin miul lupsahtiit nä-

Haapsaaren kylää.